

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

Циклова комісія юридично-соціальних дисциплін

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічна теорія

(назва навчальної дисципліни)

освітньо-професійна програма Будівництво та експлуатація будівель і споруд
(назва освітньо-професійної програми)

галузь знань 19 Архітектура та будівництво
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 192 Будівництво та цивільна інженерія
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

відділення будівельне
(назва відділення)

Програму навчальної дисципліни ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ розроблено на основі освітньо-професійної програми «Будівництво та експлуатація будівель і споруд», спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», затвердженій Вченою радою НУБіП України, протокол від 26 квітня 2023 року №10;

освітньо-професійної програми «Будівництво та експлуатація будівель і споруд», спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво», затвердженій Вченою радою НУБіП України, протокол від 24 квітня 2024 року №11.

Розробники: Купчишина Тетяна Володимирівна, викладач соціально-економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму навчальної дисципліни розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії юридично-соціальних дисциплін

Протокол від 29 серпня 2025 р. № 1

Голова циклової комісії юридично-соціальних дисциплін

29 серпня 2025 р.

(підпис)

Ольга ЧОРНОБРИВА

(ініціали та прізвище)

Погоджено методичною радою ВСП «РФК НУБіП України»

Протокол від 29 серпня 2025 року № 1

29 серпня 2025 року

Голова

(підпис)

Людмила БАЛДИЧ

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	19 Архітектура та будівництво
Спеціальність	192 Будівництво та цивільна інженерія
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма контролю	Семестрова оцінка, залік
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання	
Форма навчання	денна
Рік підготовки	2025-2026
Семестр	5
Аудиторні години:	56
Лекційні	36
Практичні	
Семінарські	20
Самостійна робота	34
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4 години
самостійної роботи студента	4 години

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Економічна теорія» полягає в тому, щоб надати здобувачам освіти глибоких теоретичних знань з проблем функціонування економіки, дії об'єктивних економічних законів, засвоєння майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю

Завдання навчальної дисципліни: набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики.

За підсумками вивчення дисципліни здобувачі освіти повинні знати:

- особливості розвитку та становлення економічних відносин між людьми у процесі господарської діяльності;
- взаємодію економічних суб'єктів у процесі створення матеріальних благ при обмежених ресурсах;
- діалектичні методи економічного аналізу при дослідженні елементів ринкового механізму.

За підсумками вивчення дисципліни здобувачі освіти повинні вміти:

- обґрунтовувати можливості застосування теоретичних моделей економічного розвитку в практичній діяльності;
- аналізувати соціально-економічні явища і процеси;
- аналізувати проблеми, пов'язані з розвитком грошово-кредитних відносин, фіскальної політики та державного регулювання в умовах ринкової економіки;
- оцінювати вплив на економічні процеси зовнішніх факторів, тенденції розвитку світової економіки;
- використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської інформації.

Очікувані результати навчання. Після вивчення дисципліни «Економічна теорія» у здобувачів освіти формуються такі компетентності:

Загальні (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства,

техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Фахові (спеціальні) (СК):

СК 11. Здатність вирішувати організаційні та управлінські питання, організувати діяльність колективу, працювати в команді під час зведення об'єктів будівництва та інженерних мереж

СК 13. Здатність виконувати економічні розрахунки для визначення вартості об'єктів будівництва та інженерних мереж.

Програмні результати навчання (РН):

РН 1. Розуміти основи демократичного устрою держави, верховенства права, знати і реалізовувати права і обов'язки громадянина України.

РН 2. Оцінювати сучасний стан культурного розвитку держави, розвивати та вдосконалювати інтелектуальний, загальнокультурний, фізичний і духовний рівень. Бути активним суб'єктом професійної та економічної діяльності держави.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії.

Зародження і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Предмет економічної теорії та еволюція у його визначенні різними школами. Методи пізнання економічних процесів і явищ та їхня класифікація. Економічні категорії, закони та принципи. Пізнання та використання економічних законів. Функції економічної теорії.

Тема 2. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси

Економічні потреби суспільства, їх суть та класифікація. Безмежність потреб. Піраміда Маслоу. Закон зростання потреб та механізм його дії. Проблеми використання закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ.

Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Суперечності інтересів економічних суб'єктів та форми їх розв'язання. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.

Тема 3. Суспільне виробництво та його основні фактори

Сутність і структура суспільного виробництва. Ресурси виробництва та їх види. Абсолютна та її відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів. Фактори виробництва та їх взаємодія. Суспільний поділ праці. Галузі та структура економіки.

Тема 4. Економічна система суспільства та відносини власності в економічній системі

Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки.

Поняття власності. Економічний зміст власності та право власності. Об'єкти та суб'єкти власності. Різноманітність форм власності. Еволюція відносин власності та її об'єктивні основи. Роздержавлення і приватизація, їх форми, методи та принципи. Система відносин власності в економіці України.

5. Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція

Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Еволюція товарного виробництва. Умови та причини виникнення товарного виробництва. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.

Товар і його властивості. Величина вартості товару та фактори, що на неї впливають.

Тема 6. Гроші та закони грошового обігу

Походження, сутність і функції грошей. Теорії грошей. Грошовий обіг і його закони. Грошова система: суть, елементи, типи. Грошова система України: проблеми та перспективи. Інфляція, її суть, види та соціально-економічні наслідки. Антиінфляційна політика держави.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 7. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

Об'єктивні передумови виникнення ринку. Риси, структура та функції ринку. Види ринків. Ринкова інфраструктура. Характерні ознаки сучасної ринкової економіки в Україні.

Сутність попиту і фактори, що його визначають. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Еластичність попиту і пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.

Конкуренція, її суть і економічні основи. Закон конкуренції. Види економічної конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Монополія: причини виникнення, суть і основні форми. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство.

Поняття і суть ринкової інфраструктури, її основні елементи. Функції інфраструктури

Тема 8. Основні суб'єкти ринкової економіки. Домогосподарства та підприємства

Модель кругообігу ресурсів, товарів і доходів. Сектор домогосподарств. Двоїста роль домогосподарств в економіці. Домогосподарство як постачальник ресурсів. Доходи домогосподарств. Витрати домогосподарств та їх структура. Споживання і заощадження.

Суть, функції та принципи підприємництва. Умови розвитку підприємництва. Об'єкти та суб'єкти підприємництва. Види підприємництва. Форми організації підприємницької діяльності.

Фірма (підприємство) – організаційна форма підприємництва. Джерела формування майна підприємств. Види підприємств та їх об'єднання. Витрати виробництва і прибуток.

Тема 9. Основні результати національного виробництва та його ефективність

Результати економічної діяльності. Сукупний суспільний продукт. Кінцевий суспільний продукт. Національний доход. Валовий національний продукт. Валовий внутрішній продукт. Національне багатство.

Тема 10. Економічне зростання та циклічність економічного розвитку

Економічне зростання як відображення процесу розширеного відтворення. Чинники економічного зростання. Теорії економічного зростання.

Циклічність економічного розвитку. Сутність і види економічних циклів. Економічні кризи. Проблема економічного зростання в Україні.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 11. Зайнятість, безробіття і соціальний захист населення

Зайнятість: суть і форми. Теорії зайнятості. Повна зайнятість, виробничий потенціал і ефективність виробництва. Зайнятість та відтворення сукупної робочої сили. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Причини неповної зайнятості. Види і форми безробіття. Фактори розширеного відтворення робочої сили. Роль держави у відтворенні робочої сили.

Тема 12. Доходи населення, їх формування та розподіл

Сутність доходів населення, їх види та джерела формування. Доходи від трудової діяльності. Доходи від власності. Доходи від трансфертів. Доходи на інтелект. Орендний доход. Процент на капітал. Заробітна плата – основна форма доходів населення. Форми і системи зарплати. Номінальна та реальна заробітна плата. Індексація доходів населення. Соціальні програми як джерело формування сімейних доходів населення. Сукупний сімейний доход. Пенсійне забезпечення та його види. Пенсійна реформа в Україні.

Тема 13. Державне регулювання національної економіки

Об'єктивна необхідність, зміст і моделі державного регулювання економіки. Цілі, засоби та методи державного впливу на економіку. Основні напрямки та межі урядового впливу на економіку.

Фіскальна політика держави. Основні функції фіскальної політики. Державний бюджет, його види. Дефіцитний бюджет. Причини дефіциту держбюджету. Заходи щодо зниження бюджетного дефіциту. Державний борг його види. Вплив державного боргу та дефіцитів на економіку.

Механізм грошово-кредитного регулювання. Вплив грошово-кредитної політики на рівень суспільного виробництва.

Тема 14. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Сутність та етапи становлення світового господарства. Структура, основні риси та закономірності його розвитку. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Міжнародна економічна інтеграція. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему. Міжнародна торгівля та її економічні основи. Сутність і форми міжнародного руху капіталів, його масштаби, динаміка та географія. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Валютні ринки. Міжнародна міграція робочої сили. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 15. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток

Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Глобальні проблеми і шляхи їх розв'язання людством. Паливно-енергетична та сировинна залежність. Екологічна криза та форми її прояву. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення. Проблема та шляхи скорочення зон зuboжіння, голоду і хвороб у світі. Проблеми роззброєння та мирного використання атому. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
лекції		практ	семін	с.р.	
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ					
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	6	2		2	2
Тема 2. Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси	6	2			4
Тема 3. Суспільне виробництво та його основні фактори	6	2		2	2
Тема 4. Економічна система суспільства та відносини власності в економічній системі	6	2		2	2
Тема 5. Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція	6	2			4
Тема 6. Гроші та закони грошового обігу	6	2		2	2
Разом за змістовим модулем 1	36	12		8	16
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ					
Тема 7. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	8	4		2	2
Тема 8. Основні суб'єкти ринкової економіки. Домогосподарства та підприємства	6	2		2	2
Тема 9. Основні результати національного виробництва та його ефективність	4	2			2
Тема 10. Економічне зростання та циклічність економічного розвитку	6	2		2	2
Разом за змістовим модулем 2	24	10		6	8
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ					
Тема 11. Зайнятість, безробіття і соціальний захист населення	6	2			4
Тема 12. Доходи населення, їх формування та розподіл	6	2		2	2
Тема 13. Державне регулювання національної економіки	4	2			2
Тема 14. Світове господарство і міжнародні економічні відносини	8	4		2	2
Тема 15. Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	6	4		2	
Разом за змістовим модулем 2	30	14		6	10
Усього годин	90	36		20	34

5. Теми лекційних, практичних семінарських занять та зміст самостійного вивчення

№ тем и	№ заняття	Вид заняття	Назва теми	Кількість годин
			3 курс, I семестр	
			Змістовний модуль 1.	36
1			Предмет і метод економічної теорії	6
	1	лекція	Предмет і метод економічної теорії Зародження і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Предмет економічної теорії та еволюція у його визначенні різними школами. Пізнання та використання економічних законів. Функції економічної теорії.	2
		самостійне вивчення	Зародження і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Методи пізнання економічних процесів і явищ та їхня класифікація. Економічні категорії, закони та принципи.	2
	2	семінарське заняття 1	Предмет і метод економічної теорії	2
2			Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси	6
	3	лекція	Економічні потреби суспільства. Економічні інтереси Економічні потреби суспільства, їх суть та класифікація. Безмежність потреб. Піраміда Маслоу. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація	2
		самостійне вивчення	Закон зростання потреб та механізм його дії. Проблеми використання закону зростання потреб у процесі виробництва матеріальних благ. Суперечності інтересів економічних суб'єктів та форми їх розв'язання. Взаємодія потреб та інтересів як рушійна сила соціально-економічного прогресу.	2
3			Суспільне виробництво та його основні фактори	6
	4	лекція	Суспільне виробництво та його основні фактори Сутність і структура суспільного виробництва. Ресурси виробництва та їх види. Абсолютна та її відносна обмеженість ресурсів. Фактори виробництва та їх взаємодія.	2
		самостійне вивчення	Суспільний поділ праці. Галузі та структура економіки.	2
	5	семінарське заняття 2	Суспільне виробництво та його основні фактори	2
4			Економічна система суспільства та відносини власності в економічній системі	6
	6	лекція	Економічна система суспільства та відносини власності в економічній системі Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки. Поняття власності. Економічний зміст власності та право власності. Об'єкти та суб'єкти власності. Різноманітність форм власності.	2
		самостійне вивчення	Еволюція відносин власності та її об'єктивні основи. Роздержавлення і приватизація, їх форми, методи та принципи. Система відносин власності в економіці України.	2
	7	семінарське	Економічна система суспільства та відносини власності в	2

		заняття 3	економічній системі	
5			Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція	6
	8	лекція	Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Еволюція товарного виробництва. Умови та причини виникнення товарного виробництва. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства.	2
		самостійне вивчення	Товар і його властивості. Величина вартості товару та фактори, що на неї впливають. Теорії вартості	2
		самостійне вивчення	Закон вартості, суть, механізм його дії та функції. Особливості дії закону вартості в сучасних умовах.	2
6			Гроші та закони грошового обігу	6
	9	лекція	Гроші та закони грошового обігу Походження, сутність і функції грошей. Теорії грошей. Грошовий обіг і його закони. Інфляція, її суть, види та соціально-економічні наслідки.	2
		самостійне вивчення	Грошова система: суть, елементи, типи. Грошова система України: проблеми та перспективи. Антиінфляційна політика держави.	2
	10	семінарське заняття 4	Гроші та закони грошового обігу	2
			Змістовний модуль 2.	24
7			Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи	8
	11	лекція	Ринкова економіка: суть, структура та ринкова інфраструктура. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Риси, структура та функції ринку. Види ринків. Ринкова інфраструктура. Характерні ознаки сучасної ринкової економіки в Україні.	2
	12	лекція	Закони ринкової економіки Сутність попиту і фактори, що його визначають. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Еластичність попиту і пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Конкуренція, її суть і економічні основи. Закон конкуренції. Види економічної конкуренції. Методи конкурентної боротьби. Монополія: причини виникнення, суть і основні форми. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство.	2
		самостійне вивчення	Поняття і суть ринкової інфраструктури, її основні елементи. Функції інфраструктури	2
	13	семінарське заняття 5	Ринкова економіка та її основні елементи	2
8			Основні суб'єкти ринкової економіки. Домогосподарства та підприємства	6
	14	лекція	Основні суб'єкти ринкової економіки. Домогосподарства та підприємства Модель кругообігу ресурсів, товарів, доходів. Сектор домогосподарств. Двоїста роль домогосподарств в економіці. Домогосподарство як постачальник ресурсів. Доходи домогосподарств. Витрати домогосподарств та їх структура. Споживання і заощадження. Фірма (підприємство) – організаційна форма підприємництва. Джерела формування	2

			майна підприємств. Види підприємств та їх об'єднання.	
		самостійне вивчення	Суть, функції та принципи підприємництва. Умови розвитку підприємництва. Об'єкти та суб'єкти підприємництва. Види підприємництва. Форми організації підприємницької діяльності.	2
	15	семінарське заняття 6	Основні суб'єкти ринкової економіки. Домогосподарства та підприємства	2
9			Основні результати національного виробництва та його ефективність	4
	16	лекція	Основні результати національного виробництва та його ефективність Результати економічної діяльності. Сукупний суспільний продукт. Кінцевий суспільний продукт. Національний доход. Валовий національний продукт. Валовий внутрішній продукт.	2
		самостійне вивчення	Національне багатство: суть, структура, проблеми розширеного відтворення. Національне багатство України у вимірі показників СНР	2
10			Економічне зростання та циклічність економічного розвитку	6
	17	лекція	Економічне зростання та циклічність економічного розвитку Економічне зростання як відображення процесу розширеного відтворення. Чинники економічного зростання. Циклічність економічного розвитку. Сутність і види економічних циклів. Економічні кризи.	2
		самостійне вивчення	Проблеми економічного зростання в Україні.	2
	18	семінарське заняття 7	Економічне зростання та циклічність економічного розвитку	2
			Змістовний модуль 3.	30
11			Зайнятість, безробіття і соціальний захист населення	6
	19	лекція	Зайнятість, безробіття і соціальний захист населення Зайнятість: суть і форми. Повна зайнятість, виробничий потенціал і ефективність виробництва. Зайнятість та відтворення сукупної робочої сили. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Причини неповної зайнятості. Види і форми безробіття.	2
		самостійне вивчення	Фактори розширеного відтворення робочої сили. Роль держави у відтворенні робочої сили.	2
		самостійне вивчення	Дослідження зайнятості і безробіття в Україні	2
12			Доходи населення, їх формування та розподіл	6
	20	лекція	Доходи населення, їх формування та розподіл Сутність доходів населення, їх види та джерела формування. Доходи від трудової діяльності. Доходи від власності. Доходи від трансфертів. Доходи на інтелект. Орендний доход. Процент на капітал. Заробітна плата – основна форма доходів населення. Форми і системи зарплати. Номінальна та реальна заробітна плата. Индексація доходів населення. Сукупний сімейний доход.	2
		самостійне вивчення	Соціальні програми як джерело формування сімейних доходів населення. Пенсійне забезпечення та його види. Пенсійна реформа в Україні.	2
	21	семінарське заняття 8	Доходи населення, їх формування та розподіл	2
13			Державне регулювання національної економіки	4
	22	лекція	Державне регулювання національної економіки Об'єктивна необхідність, зміст і моделі державного регулювання економіки.	2

			Цілі, засоби та методи державного впливу на економіку. Основні напрямки та межі урядового впливу на економіку. Фіскальна політика держави. Основні функції фіскальної політики. Державний бюджет, його види. Дефіцитний бюджет. Причини дефіциту держбюджету. Заходи щодо зниження бюджетного дефіциту.	
		самостійне вивчення	Державний борг його види. Вплив державного боргу та дефіцитів на економіку. Механізм грошово-кредитного регулювання. Вплив грошово-кредитної політики на рівень суспільного виробництва.	2
14			Світове господарство і міжнародні економічні відносини	8
	23	лекція	Формування та закономірності розвитку міжнародної економіки. Сутність та етапи становлення світового господарства. Структура, основні риси та закономірності його розвитку. Міжнародна економічна інтеграція. Основні види інтеграційних формувань. Перспективи інтеграції	2
	24	лекція	Суть і форми міжнародних економічних відносин Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Міжнародна торгівля та її економічні основи. Сутність і форми міжнародного руху капіталів, його масштаби, динаміка та географія. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Валютні ринки. Міжнародна міграція робочої сили.	2
		самостійне вивчення	Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.	2
	25	семінарське заняття 9	Світове господарство і міжнародні економічні відносини	2
15			Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	6
	26	лекція	Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Паливно-енергетична та сировинна залежність. Екологічна криза та форми її прояву. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення. Проблема та шляхи скорочення зон зубожіння, голоду і хвороб у світі. Проблеми роззброєння та мирного використання атому.	2
	27	лекція	Шляхи розв'язання глобальних проблем людства. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства. Шляхи розв'язання глобальних проблем людства	2
	28	семінарське заняття 10	Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	2
			Всього	90

6. Індивідуальні завдання

№	Тема дисципліни	Вид індивідуального завдання	Календарні строки і форма контролю
1	Зародження, еволюція та етапи розвитку економічної думки	реферати	вересень
2	Економічні потреби суспільства і роль виробництва у їх задоволенні	дослідницька робота	вересень
3	Суспільне виробництво та його основні фактори	реферати	вересень
4	Власність в системі економічних відносин	реферати	жовтень
5	Грошова система України: проблеми і перспективи	дослідницька робота	жовтень
6	Ринкова економіка та її основні елементи	кросворди, інтелектуальні тренінги	жовтень
7	Домогосподарства як підсистема приватного сектору економіки. Доходи і витрати домогосподарств	дослідницька робота	жовтень
8	Економічне зростання. Циклічність економічного розвитку	реферати	листопад
9	Доходи населення. Види і джерела доходів населення	дослідницька робота	листопад
10	Фіскальна політика, бюджетний дефіцит і державний борг	реферати	листопад
11	Міжнародна економічна інтеграція. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство	дослідницька робота	грудень
12	Економічні аспекти глобальних проблем та їх вплив на економічний розвиток	реферати	грудень

7. Перелік питань на залік

1. Виникнення та еволюція економічної думки
2. Предмет економічної теорії. Економічні категорії і економічні закони
3. Методи економічних досліджень
4. Роль економічної науки в суспільстві
5. Сутність економічних потреб і особливості їх розвитку
6. Класифікація економічних потреб та їх структура
7. Закон зростання потреб і соціально-економічна ефективність
8. Економічні інтереси та їх класифікація
9. Сутність і структура суспільного виробництва
10. Ресурси виробництва та їх види. Абсолютна та її відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів.
11. Фактори виробництва та їх взаємодія.
12. Суспільний поділ праці
13. Сутність і структура економічної системи суспільства
14. Типи економічних систем. Традиційна економіка. Економічна система вільного капіталізму. Командно-адміністративна система. Система змішаної економіки
15. Поняття власності. Власність як економічна категорія
16. Еволюція відносин власності та її об'єктивні основи

17. Роздержавлення і приватизація
18. Натуральне виробництво, його суть і основні риси
19. Товарне виробництво та його еволюція
20. Товар і його властивості. Вартість товару
21. Теорії вартості та їх різновиди
22. Походження, сутність і функції грошей
23. Грошова система: суть, елементи, типи
24. Інфляція, її суть, види і соціально-економічні наслідки
25. Поняття ринку, його характерні риси і функції
26. Види ринків
27. Ринкова інфраструктура
28. Сутність попиту і пропозиції. Фактори, що впливають на попит і пропозицію
29. Конкуренція, її суть та економічні основи
30. Види економічної конкуренції. Методи конкурентної боротьби
31. Монополія: суть, основні форми. Антимонопольна політика держави
32. Домогосподарства та їх роль в ринковій економіці
33. Підприємство (фірма) як суб'єкт ринкової економіки
34. Підприємництво: суть, функції, принципи, організаційні форми
35. Суспільне відтворення і суспільний продукт
36. Основні показники національного виробництва. Національний дохід. Валовий національний продукт. Валовий внутрішній продукт.
37. Національне багатство і його структура
38. Економічне зростання як відображення процесу розширеного відтворення
39. Чинники економічного зростання
40. Циклічність економічного розвитку. Сутність і види економічних циклів
41. Економічні кризи
42. Зайнятість населення: поняття та види
43. Безробіття як економічне явище. Суть та рівень безробіття
44. Державна політика у сфері зайнятості населення
45. Сутність доходів населення, їх види та джерела формування
46. Доходи від трудової діяльності. Доходи від власності. Доходи від трансфертів. Доходи на інтелект
47. Заробітна плата – основна форма доходів населення. Форми і системи зарплати.
48. Соціальні програми як джерело формування сімейних доходів населення.
49. Пенсійне забезпечення та його види
50. Об'єктивна необхідність, зміст і моделі державного регулювання економіки
51. Сучасні методи державного регулювання економіки
52. Фіскальна політика держави та її функції
53. Державний бюджет. Причини дефіциту держбюджету. Заходи щодо зниження бюджетного дефіциту
54. Сутність та етапи становлення світового господарства
55. Основні форми міжнародних економічних відносин
56. Міжнародна економічна інтеграція
57. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем
58. Шляхи розв'язання глобальних проблем людства

8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Економічна теорія» у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання:

1. В аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція, розповідь, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (самостійне виконання практичних завдань).

2. В аспекті логічності та мислення: пояснювально-ілюстративні (презентація); репродуктивні (короткі тестові контрольні).

3. В аспекті керування навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота під керівництвом викладача.

4. В аспекті діяльності в колективі: методи стимулювання (додаткові бали за реферати, презентації та індивідуальні завдання).

9. Контроль результатів навчання

9.1. Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Контроль знань здобувачів освіти здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання здобувачів освіти з дисципліни є:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- модульні контрольні роботи у формі тестування;
- презентації та виступи на семінарських заняттях.

Зміст курсу дисципліни «Економічна теорія» поділений на 3 змістових модулі. Кожний модуль включає в себе лекції, семінарські заняття та самостійну роботу здобувачів освіти і завершується рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-6, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7-10, у змістовий модуль 3 (ЗМ3) – теми 11-15.

Після завершення відповідно змістового модуля проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**. До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу в т. ч і матеріал самостійно, відпрацювали семінарські заняття.

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестування, та середній рейтинг відпрацювання семінарських занять.

Участь здобувачів освіти в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі, тестові завдання обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання. Здобувачі освіти, які не виконали вимоги щодо самостійної роботи чи будь якого іншого виду навчальної діяльності, не допускається до складання МК і даний модуль йому не зараховується.

Семестрові бали (семестровий рейтинг) здобувачі освіти отримують як середнє арифметичне балів змістових модулів з усіх тем змістових модулів. Оцінка навчальної успішності студентів здійснюється під час семестрового оцінювання у формі заліку.

9.2. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання виступів на семінарських заняттях, модульної контрольної роботи, усних і письмових відповідей на питання, здачі заліків з модулів, екзамену з навчальної дисципліни – від 0 до 50 балів:

- глибоке, теоретично обґрунтоване розкриття питання; розрахунки, зроблені без помилок, проведено повний аналіз, відображена власна позиція – **48-50 балів**;
- обґрунтоване розкриття питання чи/та розрахунки, зроблені з незначними неточностями, які істотно не впливають на правильність відповіді – **45-47 балів**;
- студент знає викладений матеріал і добре володіє ним., але допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, понять, відповідь не дає повного розкриття питання, немає власної позиції – **42-44 балів**;
- неповне розкриття питання, доведені до завершення розрахунки але не зроблено їх аналіз; загалом наявні достатні знання – **38-41 балів**;

- питання розкрито фрагментарно, наявні фактологічні помилки під час викладу чи/та помилки під час проведення розрахунків – **34-37 балів**;
- відповідь неповна, наявні суттєві помилки при викладі та проведенні розрахунків – **30-33 балів**;
- відповідь має значні помилки елементарного рівня – **1-30 бали**;
- відсутність відповіді на питання – **0 балів**.

9. 3. Оцінювання за формами контролю

	Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (залік)	Разом
%	20	20	20	40	100

9. 4. Шкала оцінювання

Відсоток правильних відповідей	Рейтинг за п'ятдесятибальною шкалою	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Запис у заліковій книжці студента та відомості	Оцінка за дванадцятибальною шкалою
97-100	49, 50	5	відмінно	12
93-96	47, 48	5	відмінно	11
90-92	45, 46	5	відмінно	10
85-89	43, 44	4	добре	9
80-84	40, 41, 42	4	добре	8
75-79	38, 39	4	добре	7
69-74	35, 36, 37	3	задовільно	6
65-68	33, 34	3	задовільно	5
60-64	30, 31, 32	3	задовільно	4
менше 60	0-29	2	незадовільно	2

10. Методичне забезпечення

1. Копія або витяг з навчального плану.
2. Навчальна (типова) програма;
3. Програма навчальної дисципліни;
4. Комплексна контрольна робота;
5. Інструкційно-методичні матеріали до самостійної роботи здобувачів освіти;
6. Питання до семестрового заліку;
7. Білети до семестрового заліку;
8. Плани занять;
9. Конспект лекцій з дисципліни;
10. Інструкційно-методичні матеріали до семінарських занять;
11. Питання до модульного контролю;
12. Завдання до модульного контролю;
13. Методичні вказівки, рекомендації, розробки, навчальні посібники; електронні посібники, презентації, тощо

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В. П. Якобчук. К.: Вид-во Ліра-К, 2022. 450 с.
2. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2019. 268 с.
3. Круш П. В. Основи економічної теорії: навч. посібник. К. : Каравела, 2023. 448 с.
4. Соколов М., Горбач М., Бугас В. Економічна теорія: навч. посіб. К.: Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 532 с.

Допоміжні:

1. Економічна енциклопедія / За ред. Б.Л. Гаврилишина, А.С. Гальчинського, В.А. Ющенко та ін.: У 3 т.-К.: Академія, 2000.
2. Економічна теорія: Підручник/ В. Д. Лагутін, Ю. М. Уманців, Т. А. Щербаков та ін.; За заг. ред. В. Д. Лагутіна. К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2017. 608 с.
3. Економічна теорія : Навч. посібник у 2 ч. / Н. Г. Ушакова, О. А. Кулініч, Л. М. Зарецька. Х. : Монограф, 2018.
4. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Макроекономіка : навчальний посібник / Мацелюх Н. П., Максименко І. А., Теліщук М. М. та ін. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 456 с.
5. Історія економіки та економічної думки: ХХ - початок ХХІ століття: Навчальний посібник [Електронний ресурс] / за редакцією В. В. Козюк, Л. А. Радіонової. URL: http://pidruchniki.com/1157071840396/politekonomiya/teoriyi_ekonomichnogo_zrostannya_osobliviyu_napryam_ekonomichnoyi_dumki
6. Статистичний щорічник України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економіки та економічної думки. К.: Знання, 2011. 646 с.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
2. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економіки України <http://www.me.gov.ua>
4. Державна фіскальна служба України <http://sfs.gov.ua/>
5. Міністерство фінансів України <https://mof.gov.ua/uk>
6. Законодавство України <http://www.zakon/rada.gov.ua>
7. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>